

■ Ryan Matthew Cohnin harvinaisimmat pääkalot ovat päässeet lasikupujen alle erkkerinurkkaukseen.

TEKSTI PIHLA HINTIKKA KUVAT MAIJA TAMMI

Kuolleiden keräilijä

Kun Ryan Matthew Cohn herää, hän ajattelee ensimmäiseksi kutistettuja päitä.

Ryan Matthew Cohnin koti on kirjaimellisesti siellä, missä sydän on. Se lilluu brooklynilaisessa kaksiossa lasipurkissa formaldehydiin säilöttynä.

Kutistettujen päiden, kallojen ja täytettyjen eläinten keräilypakko on tehnyt taiteilijan ja tv-juontajan kodista minimuseon. Punaiset verhot peittävät olohuoneen erkkerin kolmea ikkunaa. Keskimmäisen edessä on puuhylly täynnä pääkalloja. Yksi kallo lepää lasikuvun sisällä pyöreällä pöydällä, jolla näyttää olevan kolme suurta varpaankynttä.

”Ostin afrikkalaisen elefantinjalkapöydän brooklynilaiselta antiikkidiileriltä”, sanoo Matthew Cohn, 32. ”Se on 1800-luvun loputta.”

Matthew Cohnilla on yllään puvun takki, liivi, suorat housut ja kauluspaita, jonka kauluksen suusta vilahtaa tatuointi. Keskisormessa kimaltelee hopeinen pääkallosormus.

Keräilijä-taiteilija ja tv-juontaja asuu New Yorkin Greenpointissa tyypillisellä brooklynilaisella kadulla: talot ovat yhtä pitkää punatiilistä rivitaloa, portaat johtavat ulko-ovelle ja erkkereitä on kolmessa kerroksessa. Täällä ei tulisi mieleen törmätä kutistettuihin päihin tai venytettyihin kalloihin.

Mutta niitä Matthew Cohnin kaksiossa on, kuten myös noin sata ihmispääkalloa, sata täytettyä eläintä sekä käsiä, jalkoja ja luita eri puolilta maailmaa. Tuhansien esineiden asunto muistuttaa renessanssiajan kuriositeettien kabinettia.

”Isäni vei minut 6-vuotiaana New Yorkin luonnontieteelliseen museoon. Siitä lähtien olen halunnut asua museossa. Museot ovat hämäriä, intiimejä ja opettavaisia. Herrasmiehet toivat aikoinaan matkoiltaan jäänteitä kuvaillakseen reissujaan. Oma kokoelmani kertoo samalla tavalla kiinnostuksen kohteistani.”

Työhuoneen katosta roikkuu luuranko, ja seinältä tuijottaa peuranpää. Vitriinien takana on kahdeksan satavuotiaasta kutistettua päätä Ecuadorista ja lasikuvun alla parisataavuotias mummioitunut pää Perus-

■ Ruokasalin hyllyt ovat täynnä lasipurkkeja, joihin on säilötty esimerkiksi sisäelimiä.

”Isäni vei minut 6-vuotiaana New Yorkin luonnontieteelliseen museoon. Siitä lähtien olen halunnut asua museossa.”

”Kaikki omituinen, abstrakti ja epätavallinen on kaunista.”

ta. Yksi hylly on täynnä lasipurkkeja. Formaldehydissä lilluu apinanpää, sisäelimiä ja sikiöitä. Ruokasalin hyllyssä makaa täytetty koira.

”Tässä on Mr. Ruffels. Ja tuo laiskiaainen on Sloppy. En koskaan puhu niille. Minä vain elän niiden kanssa.”

Matthew Cohnin kotona kaikki on keräilytavaraa, paitsi televisio, tietokoneet ja kännykkä. Lamputkin ovat 1800-luvun ja 1900-luvun alun harvinaisuuksia valmistajilta kuten Fairies, O.C. White, Hubbell ja Edison.

”Kaikki omituinen, abstrakti ja epätavallinen on kaunista. Olen aina ollut eksentriininen ja outo, joten nämä piirteet viehättävät minua niin antiikissa, taiteessa kuin ihmisissäkin.”

”Normaalius on tylsää. Jos minun pitäisi olla tyhjässä huoneessa koko päivä, tulisin hulluksi. Paitsi jos huone olisi tehty luista.”

Keräilijän keittiö näyttää tavalliselta. Mutta sielläkin pakastimessa kahvipaketin ja pitsan vieressä makaa kuolleita matelijoita.

■ Ryan Matthew Cohn ei vain osta vaan rakentaa itsekin pääkalloja. ”Kun kokoan pääkalloa, jokaisen poratun reiän, ruuvin ja luun pitää olla symmetrisesti kohdallaan. Täytyy olla haukankatse, joka minulla on ollut aina.”

”Siivoojani kirkaisi keittiössä. Luulin, että hän satutti itsensä, mutta hän oli vain löytänyt käärmeeni”, Matthew Cohn sanoo ja nauraa.

Käärmeistä kaikki alkoi. Matthew Cohn on omenafarmarin ja kirjastonhoitajan poika, joka vietti lapsuutensa maalla Woodstockissa, New Yorkin pohjoispuolella. ▶

■ Kokoelman rakkain kutistettu pää on Ecuadorista. Se lepää lasikuvun alla vitriinissä muiden päiden ympäröimänä. ”En ikinä voisi myydä ensimmäistä kutistettua päätäni. Sillä on tunnearvoa.”

Erikoiskallon rakentaminen vie pari kuukautta. Ne maksavat tuhsia dollareita.

■ Heikompa saattaisi heikottaa olohuoneessa, jossa takan reunuksella tököttää räjähtäneitä kalloja ja muumioituneita päitä. Keräilijää itseään karmii antiikkinukkejen keräily.

”Rakastin kuolleiden salamanterien etsimistä kivien alta tai auton alle jääneiden eläinten tutkimista. Kun vanhempani löysivät sänkyäni alta kuolleita käärmeitä, he eivät tienneet, tulisiko minusta sarjamurhaaja vai kuuluisa tiedemies.”

Nuorena Matthew Cohn keräsi baseballkortteja ja verisiä nenäliinojaan.

”Ensimmäisen pääkallon sain teininä tyt-

töystävältäni, joka varasti sen taidekouluun. Vuoden päästä löysin toisen kallon kymppillä, ja myin ensimmäisen 600 dollarilla. Ajattelin, että jos näin tapahtuisi joka päivä, minusta tulisi rikas mies!”

Matthew Cohn kiinnostui jo ala-asteella ihmisten anatomiasta. Hän piirsi päivät pitkät ruumiita, kun perusopinnot hoituivat muutenkin. Teininä hän innostui

Leonardo da Vincin piirroksista ja opiskeli kaiken pääkalloista.

Matthew Cohn haaveili lääketieteen opinnoista, mutta päätyi Ralph Laurenin korusepän assistentiksi. Sitten hän tutustui internetin craigslist-myyntipalvelun kautta luututkijaan ja ryhtyi tämän oppipojaksi. Kolme vuotta sitten hän perusti ystäviensä kanssa viktoriaanistyyllisen Against Nature

-puku- ja korukaupan Manhattanin Lower East Sidelle.

Matthew Cohn ei ole viettänyt päivätkään korkeakoulussa. Sen sijaan hän soitti pari vuotta kitaraa Stalkers-punkbändissä ja kävi Euroopan kiertueellakin. Muusikon ura päättyi, koska kitaristi kaipasi aina kotiin, kokoelmansa luo.

”En vain halua kerätä, vaan minun on pakko kerätä. Olen syntynyt keräilijäksi.”

Nahkasohvallaan istuva Matthew Cohn muuttaa asentoaan hermostuneena. BlackBerry-puhelin värisee.

”Anteeksi. Pakko vastata. Koppakuoriaiskorvakorut ovat matkalla.”

Kun keräilijä puhuu kokoelmastaan, ääni muuttuu varmaksi ja opettajamaiseksi.

”Näetkö tuon pienen miehen?” Ryan Matthew Cohn kysyy. Hän osoittaa takan päällä lasikuvun alla tököttävää pientä luurankoa.

”Monta vuotta luulin sitä patologisesti epämuodostuneeksi, mutta sen rintakehä onkin pullistunut sen kuivattamistavan vuoksi. Jos haluaa pitää selän suorana, ruumis täytyy kääntää alaspäin, jolloin rintaan kertyy paljon vettä.”

Matthew Cohn nappaa kämmeneensä kutistetun pään, jonka mustat hiukset valuvat silmille. Sen ja viisi muuta hän osti neljä vuotta sitten. Ne kuuluivat kuolleen antropologin kokoelmaan, josta leski halusi päästä eroon. Harvinaisten päiden ansiosta hän pääsi eteenpäin ”keräilijöiden ravintoketjussa”.

”Kun herään, ajattelen ensimmäiseksi kutistettuja päitä. Ne ovat pakkomielleeni. Sata vuotta sitten ecuadorilainen soturi otti talteen vihollisjohtajan pään, jotta sen sielu ei kulkeutuisi taisteluihin kuoleman jälkeiseen elämään. Hän leikkasi pään takaa laelta kaulaan, siirsi hitaasti ihoa ja poisti kallon. Sitten alkoi kutistusprosessi. Takarivo, suu ja silmät tikattiin kiinni, jotta sielu ei karkaisi.”

”Kun pää kostuu, se kutistuu kuten märkä nahka. Katselet nyt siis onttoa ihonamaria. Ajattele, se on oikea ihmisen pää.”

Ryan Matthew Cohn on juontanut toista vuotta Discovery- ja Science-tv-kanavien suosittua *Oddities*-ohjelmaa. Sen neljäs tuotantokausi alkaa tammikuussa. Puolen tunnin tosi-tv-ohjelma seuraa manhattanilaisen Obscura-antiikkikaupan omistajia ja ostajana toimivaa Matthew Cohnia.

Sarjan ansiosta eläinten täyttämisestä, luiden tutkimisesta ja antiikista on tullut New Yorkissa entistä trendikkäämpiä.

”Tätä maailmaa hyssyteltiin pitkään. Me keräilijät halusimme pitää sen pienen piirin salaisuutena. Nyt hinnat ovat nousseet, mutta ohjelma on tutustuttanut kiinnostaviin ihmisiin.”

”On outoa, kun joku tunnistaa kadulla. New Yorkissa on tosin niin paljon julkkiksia, että heihin turtuu. Enkä käy kauheasti ulkona. Työ vie aikani.”

Matthew Cohn herää arkinen seitsemältä, juo viisi kuppia kahvia ja Luke puolitoista tuntia, viimeksi virtahepojen kiinteistä jalkaluista. Silloin kun ohjelmaa ei kuvata, hän menee yhdeksältä studiollaan asuntonsa alakertaan, vuokraemäntänsä huoneeseen.

Hän panee klassista jousimusiikkia soimaan ja alkaa koota ”räjähtäneitä” pääkalloja kuten ranskalainen anatomi Claude Beauchene 1850-luvulla. Hän erottelee pääkallon 22 osaan ja kokoaa sen uudelleen niin, että paloja voi liikuttaa erikseen.

Kallot menevät opetukseen tai kokoelmiin. Nyt työn alla on pystysuuntaan kuu-teen osaan leikattu pääkallo, jonka asiakas koristelee mustilla timanteilla.

Erikoiskallon rakentaminen vie pari kuukautta. Siksi ne maksavat tuhansia dollareita.

”Yksi kutistettu pää voi maksaa joitakin tuhansia tai satoja tuhansia. Joskus käy niin, että ostan 5 000 dollarilla jotakin jälleennyntitarkoituksessa. Kun saan sen kotiin, tajuan, etten voikaan luopua siitä.”

Suurin osa Matthew Cohnin pääkalloista kuuluu ihmisille, jotka ovat antaneet ruumiinsa tieteelle. Aiemmin 90 prosenttia kalloista tuli Kiinasta tai Intiasta. Nykyään niiden myynti on kielletty, joten kalloja joutuu etsimään. Viikonloppuisin Cohn herää aamuyöllä ollakseen kirpputorilla ensimmäisenä. Nettiostokset hän hakee paikasta päältä.

”Kerran päädyin Brooklynin perukoille ostamaan luurankoa. Oven avasi mies, jolla oli paksut silmälasit ja likainen t-paita. Hän näytti sarjamurhaajalta.”

”Sisällä pyöri kissoja, sähkö ei toiminut ja pissa haisi. Kun mies kertoi, että hänen äitinsä juuri kuoli, tuli häitä, että tässä minä olen ostamassa miehen äidin luurankoa ja kohta mies panee minutkin palasiksi. Mitään ei sattunut.” **SK**